

„Soča“

izhaja vsak petek o poldne in velja s pri-
logami „Primorec“ in „Gospodarsk-
List“ vred po pošti prejemana ali v Go-
rici na dom pošljana:

vse leto . . . . . gld. 4:40,
pol leta 2:20,
četr leta . . . . . 1:10.

Za tuje dežele toliko več, kolikor je
večja poština.

Delavcem in drugim manj premožnim
novim naročnikom naročino znižamo,
ako se oglaša pri upravnosti.

„Primorec“ izhaja vsakih 14 dñj ob
enem z neravnimi (nepar) „Sočnim“
stevilkami.

„Gospodarski List“ izhaja in se prila-
ga vsak mesec v obsegu 16 strani. Kadár
je v petek praznik, izdejo listi že v četek.

„Soča“

bo izhajala po novem letu v povečanih
oblikah za celo tretjino. Več o tem
glej v drugi prilogi današnjemu „Pri-
morecu“, ki kaže novo obliko našega
lista.

S tem korakom bo „Soča“ naj-
lepše slavila svojo petindvajsetlet-
nico, s čemer bodo najbolj za-
dovoljni naročniki naši.

Cena ostane dosedanja, namreč:

za celo leto 4 gld. 40 kr.
• pol leta 2 " 20 "
• četr " 1 " 10 "

„PRIMOREC“

bo izhajal povsem samostojno vsak
drugi torek. Več o tem glej na prvi
strani današnjega „Primorce“. Priporo-
čamo ga v naročevanje tudi „Sočnim“
naročnikom. Cena za celo leto znaša

le 80 kr.

Ker je ta listič namenjen manj premož-
nemu ljudstvu, prosimo vse svoje pri-
jatelje, da bi ga pridno širili v take
kroge, katerim je namenjen. Dosej, jo
listič donašaš še vedno gmočno izgubo;
ako se listič primerno razširi, ne bomo
imeli več zgube vključ povečani obliki.

**Shod zaupnih mož
v Ljubljani.**

(Dalje).

Poslедnik g. dr. Ferjančič: Na
razpravo stavljam II. točko in sicer del, ki se
tice solstvu.

(Glej predz. „Sočo“.)

Poročalec g. dr. A. Gregorčič:
Slavni zbor! — Naj mi bo dovoljeno, da s
kratkimi besedami priporočim oni del druge
rezolucije, ki govorji o solstvu.

Na shodu slovenskih in istrsko-hrvatskih
državnih in deželnih poslancev dne 2.
oktobra 1892. zahtevalo se je glede na ljudsko
solstvo, da se ljudska šola, namenjena
oslegi slovenske, oziroma istrsko-hrvatske
mladini, povsi vredi na podlagi verskega
izpovedanja in izključno maternim jezikom,
da se za njo potrebno učiteljsko osoblje pri-
dele s primerno vreditvijo dočasnih učiteljev,
ter da se deželsko nadzorstvo, deželno, kakor
tudi okrajno, izroča deželnom nadzorniku, ki so
slovenskega oziroma hrvatskega jezika popol-
noma značilni. Dalje se je sklenilo, da (čita)
„javno isto volja glede obrtnih šol, katerih
ustanovitev naj vladu nadaljuje, v prvi vrsti
pa naj popolni obrtna šola v Ljubljani, obtri-
tna šola v Trstu pa tako prenstroji, da se
bude nekaj predmetov poučevalo tudi v
slovenskem jeziku“.

Katoliški shod, ki se je dve leti kasneje
sezel v Ljubljani, sprejel je rezolucije, ki pou-
darjajo versko in narodno ljudska šola in ki
obsegajo raznih podrobnih predlogov v tem
oziru. Ali kaj se je zgodilo? Rezolucija, pred-
lagana današnjemu shodu po osnovnem
odboru, pravi (čita): „Ljudska šola se
vedno ni urejena . . . se vsprijemajo slo-
venski otroci“, ter dalje (čita): „Vrhу tega
se je . . . v nevarnost postavlja“. V Gorici
je sicer slovenska ljudska šola že ukazana,
pa ne še otvorjena. Mestni zastop se protiži
proti ministerškemu odloku pri upravnem
sodislu. Na Koroškem so se dobile neke ma-
lenosti, pa tako male, da velja popolnoma
to, kar izreka prečitana rezolucija. Zato so
popolnoma opravičeni naslednji odstavki re-
zolucije, ki se glase (čita): „Te za kulturno
. . . prej odpraviti“. Istočasno . . . mater-

SOČA

(Izdaja za deželo)

Oznanila

in „postolnice“ plačujejo se za štiristopno
peti-vrstvo:

8 kr., če so tiskajo 1 krat,

7 " " " 2 "

6 " " " 3 "

Večkrat — po pogodbi. Za večje črke
po prostoru.

Pomembne stvilke dohajajo se v to-
bakarnah v Nunski ulici in v Šolski ulici,
v Trstu pri Lavrenčiju nasproti vel. vo-
jašnice in pri Pipamu v ulici Ponte della
Fabra po 8 kr.

Dopisi posiljajo naj se uredništva, na-
ročnina in reklamacije pa upravnemu
„Soču“. — Neplačani pisem uredništvo
ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnštvo je v Go-
sposki ulici št. 9.

nim němim jezikom*. — Za Stajerske . . . .
deželnih řolských světů.

Mej tem, ko činitelji, ki so poklicani
skrbeti za ljudsko řolo, prezirajo zahteve
slovenškega ljudstva, godi se nekaj drugega,
kar se v rezolucijs takole izraža (čita): „Do-
pušca in po . . . poklicani faktorjev“.

Obrtne šole ustavljajo se po Slovens-
kem le v malu meri in še tu se pagoslo-
usiljuje nemščina ali italijsčina kot něm jezik.

Z ozirom na srednje šole sklenil je shod
z dne 2. oktobra 1890, naj se zahteva (čita),
da se na novo oživotvori gimnazija v Kra-
nji in popolni v višjo gimnazijo, ter da se
napravijo slovenske vsporednice razun na
gimnaziji v Mariboru tudi na gimnazijah v
Celju, Gorici in Trstu, za hrvatsko mladino v
Istri pa da se na novo otvorí gimnazija v
Pazinu s hrvatskim němim jezikom, ali pa da
se vsaj napravijo hrvatske paralelke na drž-
avnih gimnazijah v Pulji*. Temu je se dostavil:
„Vodstvo in nadzorstvo za slovensko in hrvatsko
mladino namenjenih srednjih řol, ozirom
paralelk naj se izroča takim ravnateljem in
deželnim řolském nadzorníkem, kateri so
slovenskega oziroma hrvatskega jezika zmožni
v besedi in pisavi“, ter: „De-
želni řolský svět v Gradej in Celovci naj se
razdeli v dva oddelka, v slovenski in nemšči.“
Z ozirom na visoke šole zahtevalo je shod,
naj se dovoli dijakom iz slovenskih pokrajín
obiskovati vsečelilice v Zagrebu, in naj se
ustanovi v Ljubljani pravniška akademija s
popolno paritetno slovenskega in hrvatskega
němeho jezika.

Katoliški shod z leta 1892. je gled-
srednjih in visokih řol sprejel rezolucije ver-
sko-náručné všechny. V narodnem ozirom je
izreklo željo, da se osnuje s časom svobodna
katolička gimnazija s slovenskym němim jezi-
kom, ter izrazil přičakování, da svobodno
katoličko vsečelilice v Sočogradu, ki se pri-
poroča v podporu, bude zasnováno nekaj
slovenských vsečelilských stolic. Kako se nam
godi v tem ozirom, znano je gospodom zho-
revalem. Po mnogoletních in mnohostranních
prostředích otvorila se je zopet kranjska zimna-
zija. Vše držalo je při starém. Po pravici totiž
torej rezolucija, rečeno (čita): „Rivno tako . . .
naj se ustanoví“.

Z ozirom na vše to, kar je rečeno o sol-
stvu in kar se bude poročalo o slovenskem
uradovanju, končuje osnovnem odboru svojo
drugo rezolucijo s sledenima odstavkama (čita):
„Naglašujoc . . . sredstev“. — „Delovati je . . .
tejno.“

Slavna gospoda! Načelo o verskem in
narodnem řol naglaša se mej Slovenci od
nekaj. Slovensko sta ga proglašila shoda z
leta 1890. in 1892. ter ga proglašajo rezolucije,
predložene današnjemu shodu. To so za Slovence načelna, velika vprašanja, katera
imenujejo drugi politična vprašanja. Ta vpra-
šanja so pri nas vedno na dnevnem redu in
ostanjo, dokler bodo vprašanja, dokler se ne
izvedejo. Sedanja vlada je pa ta vprašanja
stavila raz dnevnem redu. Zato pa meni in
mojim tovarišem v državnem zboru načelomani
ni bilo mogoče podpirati je. Kanonik g. dr.
Gregorec je v seji dne 27. aprila t. l. v drž-
avnem zboru naše stališče glede ljudske řole
razločno opisal. Govoril je ne le v svojem
imenu, ampak v imenu slovensko-hrvatskega
kluba. Njegov izvrstni govor so privesli malo
da ne vsi slovenski listi, zato mi ni treba več
o njem poročati. Slovenski narod ima pravico
zahtevati, da se mu ugodno rešijo omenjena
vprašanja. Do rešitve mora priti in gotovo
je, da narod jo dočaka. V to je pa treba
delo in boja, vztrajnosti in složnosti. Zato
priporočam, naj slavni shod sprejme nasve-
tovano rezolucijo. (Ploskanje.)

Dež. posl. g. Lenarčič predlaga, naj se
vsprijemajo v rezolucijo tudi zahteva sloven-
skih vsporednic na ljubljanski realki.

Kurat č. g. Ant. Koblar pa predlaga,
naj bi se ustanovila v Ljubljani strokovna
šola za stavbinsko obrt, kakoršna je bila že
pod Francozi 1. 1811. in jej je bil ravnatelj
sam Vodnik.

Posl. g. prof. Mandič: Izvolite poslušati
tudi nas istiske Slovence in Hrvate, ker je
posebno v Istri narodno řolstvo na najnižji
stopnji, ker je se danes v 19. stoletju, kar
se zdi na prvi vid nemogoče, položi v
oči brez vsake řole. V Istri ustanavljajo
svoje řole Italijani v našo največje nešrečo
za našo deč v cisto hrvatskih in ciso slo-
venskih krajih. Jaz menim in želim poudar-
jati te činjenice in jo polagan na srce dotič-
nemu zvršilnemu odboru, da se na primer-
nem mestu pobrine za te odnosaje. To naj
izreče tudi rezolucija. Naglašam, da se nam
sicer podeli všechny pravice kakor neka milo-
ščina. Ali mi inam tu veliko pravice in
nememo takih navideznih predpravie in milo-
ščin. Take so posebno připravljají razredy
za srednje řole. Taka připravljajúcia je na
pr. v Prešku. Torej rabi naša mladež za
dovršitev srednjih řol jedno leto več, nego
otroci druzih državjanov. Jedno leto v ljud-
skem življenju pomeni veliko. Sicer pa s tem
nas smatrajo za inferiornu rasu (Tako je 9,
ker morajo naši otroci jedno leto več
hoditi v řole! Mi zahtevamo, da se to od-
strani, ker mi istotako državi moramo dajati
svojo kri in svij denar, mi torej nismo in
nememo biti inferiorna rasa. (Živo odobra-
vje in ploskanje.) Govorik se predlaga, naj
se v rezoluciji izrecno omenjata Pulj in Koper.

Gosp. Jakic je poudarjal, kako nas tužna
naša zgodovina uči, da z našo mirnostjo ni-
česar ne dosežemo. Pred vsem morame po-
statí odločni. (Dobro!)

Debata se sklene.

Poročalec g. dr. A. Gregorčič: Jaz
menim, naj bi se ustanovila Trgovinska
šola in obrtna řola v vseh strokách s poseb-
nem ozirom na stavbarsko. Trgovinska řola
naj bi bila v Ljubljani kot državen zavod in
ustanoviti bi jo bilo le ob državnih stroških,
k večjemu, da preskrbi deželna to, kar je pred-
ustanovljenjem potrebno. Tako bi doobili javno
řole, kjer bi se lahko izobraževali naši
mladenci za trgovinsko poslovanje. Vidimo
torej, da nam pomankuje še veliko. Skrbimo
tudi za svoje ljudi, kateri se izobražujejo na
nikah in vsečelilskih in trgovskih akade-
mijah, kateri bi potem mogli delovati v na-
vedenih trgovinskih in obrtnih řolah in v
važnih podjetjih. Tudi stavbarske řole je po-
treba, ali napravila naj bi se tam, kjer je
stavbarstvo že nekoliko razvito. Morebiti se
na Krasu nahajajo kje take razmere, meni
niso znane. Po mojem mnenju bi bila umestna
taka obrtno-stavbarska řola na Goriskem,
kjer Slovenci v resnici žive od te stroke.
Polovica prebivalcev otide posebno v spom-
ladiščem času od doma, in v pozno jesen
se vračajo. Tam je primerna podlaga v pre-
bivalstvu, v Ljubljani, zdi se mi, da dandas-
ne ne bi domačala istih koristi. Da tega po-
mankuje na Goriskem, krivi so poglavito
sosedje Italijani, oziroma njih zastopniki v
deželnem odboru in deželnem řolskem svetu.

Nekaj in vsečelilskih in trgovskih akade-
mijah, kateri bi potem mogli delovati v na-
vedenih trgovinskih in obrtnih řolah in v
važnih podjetjih. Tudi stavbarske řole je po-
treba, ali napravila naj bi se tam, kjer je
stavbarstvo že nekoliko razvito. Morebiti se
na Krasu nahajajo kje take razmere, meni
niso znane. Po mojem mnenju bi bila umestna
taka obrtno-stavbarska řola na Goriskem,
kjer Slovenci v resnici žive od te stroke.
Polovica prebivalcev otide posebno v spom-
ladiščem času od doma, in v pozno jesen
se vračajo. Tam je primerna podlaga v pre-
bivalstvu, v Ljubljani, zdi se mi, da dandas-
ne ne bi domačala istih koristi. Da tega po-
mankuje na Goriskem, krivi so poglavito
sosedje Italijani, oziroma njih zastopniki v
deželnem odboru in deželnem řolskem svetu.

Stvar je popolnoma jasna, o tem se
je že nekaj govorilo in poročalo. Zato, kaj
dobimo kako drobtinico od vlade obljudljeno
z besedo, treba je, da pri stvari ostanemo,
zahtevamo od vlade spomladev; da stvar ne

zaspi, treba je, da se govor in govor in nič
ne preneha. (Dobro! Dobro!) Srednjih řol
omenjal je g. prof. Mandič in govoril o pri-
pravljalni razredih. Da zaradi tega naši
otroci jedno leto več kot pa otroci drugih
narodov potrebujejo v dovršitev srednje řole,
tega nečem zagovarjati, kakor tudi no v obč
pripravljalnih razredov.

Nekaj bi pa hotel tu opominiti k temu
govornu. Postavno je, da pridejo v připravljavne
zavode le tisti učenci, kateri še niso spolnili
tretjega četrletja 9. leta svoje dobe, ker se
v prvi razred připravljají v praviloma vzpre-
majmo dečki še le z desetimi leti. Drugače
mislim pa, da vendar z namenom ali navlaš-
ne silijo v připravljalne razrede, ampak le,
kjer je nujna potreba. Žalostno je le najbolj
ta, ker nam srednjih řol nečemo dati. Gos-
poda! Italijani vedno odločno postopajo, ves
je, in so tudi isti, kateri tudi veliko od vlade
dosežajo. Ali zgolj odločno postopanja ni vše,
saž poznamo politične stranke, ki so se mo-
neje in se odločeno postopajo, vendar razven
posameznih priznanj malo ali celo nenesar
ne dosežajo. Napačna je torej vera, da z
zgolj odločnim postopanjem naši sosedje
Italijani in ker vedno ropotajo in rogovilijo,
veliko in toliko dosežajo. V prvi vrsti jim
daje v njih uspehl zemljepisni položaj trdn
zaslombo pred vsakiter napadom v njih
pravice. V takih odnašanjih pa mi Slovenci
nismo. Mi Slovenci morali smo trpeti za
priborjenje pravice in homo morali se, da
priborimo in rešimo, kar so dragi, v boljših
odnošajih nahajajoči se, že davno imeli, mej
tem ko drugi sre

Predsednik: Otvarjam debato. Gosp. dr. Treo želi k tej točki naslednji dodatek (čita): „Shod zaupnih mož priporoča slovenskim državnim poslancem, da ostanejo v ozijski parlamentarni zvezi le s tistimi nemškimi državnimi poslanci, oziroma njih skupinami, ki so pripravljeni, naše pravične narodne težnje v polnem obsegu podpirati“.

Gosp. dr. Treo utemljuje svoj predlog, češ, da govorijo v imenu mlajše generacije. Naši poslanci bi morali biti voditelji naroda in ne smeli bi se postaviti svojevoljno na stališče, katerega narod, zlasti na Kranjskem, nukor ne more odobravati, ker se z njim začelno klubuje njegovemu misijenu. Mi vsi dobro poznamo razmere na Koroškem, Štajerskem in Primorskem in vemo, da to, kar naš narod doseže z državno pomočjo, je premalenostno. A za tiste drobtinice, katerih nam daje vlada, hoče se nas sistematično napajati z morsijem narodne mladosti (Dobro!). V sledi tega se je začel naš domaci preprič. Sedanje politične stagnacije je kriva jedino tista umetna gojitev narodne brezbržnosti. Hoče se nam z vero in verskimi nazori celiti narodne rane. To ni prava pot. Napade na našo narodnost treba odbijati z narodnim orozjem, pred vsem z organizacijo na narodni podlagi. (Tako je!) Če bi slovenski poslanci izstopili iz koalicije, to bi imelo neprimerno dobre nasledke, ker bi domaci preprič ponehal in bi se vsi združili na narodno obrambo. Radi tega govornik priporoča resolucijo, a želi k njej svoj dodatek, ker se po njem naši poslanci izven koalicije zavežejo naj z nemško stranko, kateri tudi naša „katoliska“ stranka ničesar ne more očitati, katera pa v zvezi z delaveli utegne polagano pokopati koalicijo. (Dobro!)

Gosp. Fr. Podgornik priznava, da je g. poročevalc koalicijo tako označil, kakor zasluži. Predlog g. predgovornika pa je za tržaške zaupne može kako vzpodbudjen. Osnovalni odbor je pač privzel jeden njih razlog, zakaj naj slovenski poslanci izstopijo iz koalicije, drugega od njih nasvetovanega pa ne. Ta razlog je vendar kako važen, ker pomenja toliko, kakor bi se slovenski poslanci pozitivno združili za skupno postopanje z onimi slovenskimi poslanci, kateri so že zunaj koalicije, on pomenja toliko, kakor da Slovensci odobrujejo neko formalno obliko. Zakaj se je osnovalni odbor ogibal tega, noč ugebati. Tržaški zaupni može so tega mnenja, da izstop nekatirih slovenskih poslancev iz Hohenwartovega kluba je le prvi ali polovični korak k boljšemu, kateri ni poročen tistega sadu, katerega bi pričakovali; zatorej tudi se storiti jeden cel korak, združiti se z Mladcehi, posebno pa z Dalmatinci, kateri so že davno izstopili iz koalicije. Ker tržaški zaupni može smatrajo izstop nekatirih slovenskih poslancev le kot polovični korak, zato tukaj predlagajo prenembo v tem smislu, da odobrujejo izstop slovenskih državnih poslancev jedino kot tak, in ker se s tem, da niso šli še nadalje, kakor so jih dejstva, posčno Celje na to silila, ne strinjajo, zato govornik v imenu tržaških zaupnih mož predlaže, naj se drugi stavek resolucije glasi: „Izstop slovenskih državnih poslancev iz koalicije kot tak se torej odobrava; koalirani slovenski poslanci, kateri so se zavezali izstopiti iz koalicije, če se jim od vladne strani ne da poročilo za ugodno rešitev narodnih težnj, se pa pozivljejo, da izstopijo iz koalicije ne toliko radi tega, ker se to poročilo ni dalo in se ga tudi v bodoče ni nadelati, temveč radi tega, ker se s koalicijo načelno vzdržuje protislavski zistem in ker je slovenskim poslancem iskali mesta le v krogu slovenskih opozicionalnih poslancev“. Govornik poudarja, da će dr. Treo priporoča združenje s pravičnimi opozicionalnimi Nemci, je pač naravnje izreči se za združenje s Slovani, kakeršni so Mladcehi. (Živo odobranje od strani tržaških in isterskih Slovencev ter Hrvatov).

Predsednik g. dr. Ferjančič: Hočem le opozoriti na to, da se „izstop“ slovenskih poslancev, stojecih izven koalicije, ne more odobravati, ker le-ti sploh nikoli v koaliciji bili niso. (Klici: Iz Hohenwartovega kluba!) Tu je govor samo o koaliciji in jaz ne bi rad, da se kaj absolutno neresničnega reče.

G. Fr. Podgornik vzdržuje predlog tako, da se „izstop iz Hohenwartovega kluba“ odobrava itd.

Predsednik vzame to na znanje in podeli besedo g. dr. Ant. Gregorčiču, ki pravi, da se ne more strinjati s predlogom g. Podgornika, in nadaljuje: Namen shoda je

ta, da bi se mej Slovence zavrnila sloga, katera je nekdaj vladala. Treba je združenja! Ako smo doma jedini, potem povsod lahko skupno postopamo in skupno kaj dosežemo. Program, kateri smo skupno negovali, je tisti, kjer se jednak povdara narodnost in versto. Ako hočemo sedanjemu razporu konec storiti, je treba obojno resnično zdražiti in povdarjati (Živo!) Tudi državni poslanci, kateri zastopajo narodno stranko, morajo imeti to pred očmi. Ako nekateri nismo pristopili koaliciji, storili smo to iz narodnih in verskih načel. Sedaj lahko ostanemo sami zase, ali pa si iščemo tudi zaveznikov in to takih, ki ves naš program priznajo. (Dobro!) Gotovo se lahko družimo s konservativnimi Nemci pod pogojem, da priznajo naš narodni program. Razun tega zahteva tudi naš program upoštevanje verskega čuta. Samo glede na to si moremo iskati prijateljev tudi mej Slovani. Kar zahtevamo od poštenih Nemcev, to smemo tudi od svojih in slovenskih poslancev, seveda od narodnih Slovanov! — Kar se tiče narodnosti, se ravna slovenski poslanci posebno po Mladcehi, katerim kakor v obči Slovenom se ne more odrekati slovenski čut. (Klici: Kaj pa Poljaki?) Poljaki so le sami zase, so Slovani, a oni so najhujši nasprotniki največjega slovenskega plemena. Zastopniki čežkega naroda, ki so v opoziciji, nas v narodnem oziru podpirajo in mi smo jim hvaležni; ako pa stavimo druge zahteve, niso tako odločni in jih ne priznajo, ali jih vsaj dozdaj niso priznali. Ako tudi te priznajo, sem jaz prvi pripravljen objeti te poslance, potem ne bi imeli tudi teoretično nič proti najožji zvezki z njimi. Ali dotlej tako naravnost za njih glasovati, to nam branijo naše domače teorije, katerih jedna povdara versto, druga pa narodnost. Jedni hočejo združenje na tem temelji, drugi na onem. Načrt današnjih resolucij pa kaže, da hočemo zaupni može in poslanci stati na programu, ki obseza oboje, vero in narodost. S tem nečem reči, da je izključena vsaka druga razprava. In če bi se sprejelo to, da naj se slovenski poslanci združijo z opozicionalnimi Slovani, potem predlagam, da se to zgodi le pod tem pogojem, a ko le-ti priznavajo slovenski versko-narodni program. (Dobro!)

Gosp. Jakič govorji hrvatski in se protivi predgovorniku, češ, da ni treba vere danes še posebe povdarjati, ker smo vsi katoličani in ker se še noben slovenski poslanec ni izrekel zoper vero.

(Dalje prih.)

Klun in Ferjančič.

Iz Ljubljane, 10. decembra.

Govora poslancev Kluna in Ferjančiča sta predmet, o katerem se sedaj govorijo po vsej Ljubljani. Iudo je našo konservativno stranko, zlasti pa gospoda Kluna, zbedel govor gospoda Ferjančiča, ki je prav po zaslugah okreplil slovenske poslance v koaliciji in jim v obraz povedal, da sami niso držali svoje besede, ker so ostali v koaliciji, četudi je že davno rok potekel, do katerega bi bila moralna vladu izpolnila njih zahteve, ce ne da izstopijo iz koalicije.

Popolnem prav je imel dr. Ferjančič, ko je očital, da slovenski koaliranci gledajo napisov v Istri in pa gledajo misijona v Trstu niso storili svoje dolžnosti. Naj gospodje stvari še takó zavijajo, s samimi interpolacijami ni nič storjenega. Položaj je zanje v koaliciji ugoden, ker njih koalicija ni mogoča in zato smo prepričani, da bi vladu takoj odstranila nam nasprotnega namestnika, ako stopi grof Hohenwart pred Windischgrätzom in mu reče: če ne priskrbis, da se Rinaldi zameni s kom drugim, pojdem v opozicijo, ne bilo bi niti 24 ur, pa bi bilo na Primorskem vse drugačeno. Grof Hohenwart ima že se toliko veljave, da bi koalicijo onemogočil, če tudi ni tak državnik, kakor nekateri radi trdijo. Najhuje je pa zboldio gosp. Kluna, ko je gosp. Ferjančič koaliciji očital, da hočemo slovenski koaliranci vso odgovornost zvreči na škofa, da ne bode v Trstu misijona.

Razburjeno in surovo je odgovarjal Klun in vsak nepristranski opazovalec mora priznati, da ni podrl nobenega razloga, katero je navajal gospod Ferjančič. (Tudi Klunov govor pričetimo prihodnje. Čitatelji naši naj bodo sodili sami. Uredn.)

Gospod Klun se je izviral, da niso od vlad zahtevali, da hočemo gotovega roka, do kaj naj ustreže slovenskim terjatvam, temveč so le zahtevali poročilo, da vlad blagohotno rešuje slovenske pritožbe. (To ni res!

Saj so izdali izjavo do naroda, v kateri stoji črno na belem, kar je reklo dr. F. Uredn.) Prav! Gospod Klun naj bi le povedal, kakšno je dotedno poročilo, ki ga jim je dala vlad. Mi se spominjam, da je Madejski v jednem svojih govorov gledel novih srednjih sol izjavil, da se osnujejo le tedaj, če se obe stranki, oziroma narodnosti za to izrečeta. Celjsko gimnazijo je izvzel. Slovenci zahtevamo že dolgo slovenske paralele v Gorici, slovensko oziroma hrvaško gimnazijo v Pazinu, pa tudi za koroških 120.000 Slovencev bi bila potrebna srednja šola, v Mariboru bi se moralno vpeljati paralele tudi na višji gimnaziji. Vse to nam je odrekel naravnost naučni minister. Slovenski koaliranci so morali vse te slovenske zahteve popustiti, ker sicer bi ne mogli več ostati v koaliciji, ko je učni minister naravnost odbil vsako poročilo, da bi se na to oziral.

Posebno se koaliranci nasi ponašajo, kakor bi bili gledajo misijona tržaškega kdo v kaj dosegli. Ako pa vse natančno preudarimo, niso dosegli prav nič. Iz vseh dosedanjih poročil ni razvidno, da je vlad zares pripravljena, omogočiti misijon. Ministerski predsednik jim je le povedal, da ga tržaški namestnik naravnost ni prepovedal, ker je drugače dosegel, da se je misijon odložil. Pač pa jim je ministerski predsednik povedal, da ima vladu pravico, v gotovih slučajih misijon prepovedati, česar pa tukaj ni storila. Tudi jim je povedal, da bi se proti prepovedi namestništva lahko pritožili na ministerstvo. Potem pa knez Windischgrätz ni naravnost oblijbil, da bi misijon jim dovolil, temveč je le reklo: „Ako bi bil namestnik prepovedal misijon, in bi se bilo skofijstvo pritožilo pri ministerstvu, bi se bilo prepričalo, da vladu noče zavirati ljudske misije“. Kdor kolikaj pozna zavite izjave ministrov, vede, da s tem še ni rečeno, da bi vladu tudi misijon bila privolila. V Trstu bi se prigodilo nekaj skandalov, bodi se že najetih ali nenajetih in namestnik bi bil na Dunaj poslat porečilo, kakšna nevarnost je za javni red, če bi bil misijon. Vlada na Dunaju bi pa na pritožbe skofijstva najbrž kako uljudno odgovorila, da ona nikakor ne more ovirati misijonov, ker vše cemti njih vrednost, ali pri obstoječih razmerah ga vendar dopustiti ne more i. l. d. To je ravno tako, kakor z drustv. Vlada ne poreče nikdar, da hoče ovirati delovanje drustev, a vendar za nepovoljna drustva pri vsj svoji „naklonjenost“ vedno kaj najde, da ovira njih zborovanja in shede, povsod so kaki postavni ali javni oziri. V tem torcu lahko rečemo, da koalicijski poslanci niso prav nič dosegli. Skof tržaški pa pač tudi ne bode stvari poganjali, ker vede, da bi le duhove razburjal proti sebi, dosegel pa najbrž ničesar ne.

Ker je pa končno gospod Klun govoril o tem, da ne misli zameniti vodstva grofa Hohenwarta, skušenega in razumnega državnika, moramo pač reči, da prav neosnovano se govor o Hohenwartovih državnih zmožnostih. Gospod Klun naj pač pove tista slavna dela, ki jih je Hohenwart izvršil. Ko je bil ministerski predsednik, je pač hotel preosnovati državo, a mu je bilo korenito spodeleto. Zaradi ponesrečenih del, pa se ni nikak velik državnik. Pozneje tudi ni izvršil nikdar posebno znamenitih del, o katerih bi pozneje kdaj dosti pripovedovala zgodovina, če morda se mej taka dela ne steje koalicija, katero sklopili ni bila največja modrost, kajti proti razširjanju volilne pravice so se radi združili poslanci, kateri se boje za svoje mandate.

Naloge volilne reforme pa grof Hohenwart z vso svojo državniško bistromnostjo ni dosti pospešil. Dosedaj so se vsi njegovi zares mnogobrojni predlogi kmalu pozabili. Za nobenega ni znal pridobiti drugih strank. Sicer se še vsi ti mnogobrojni predlogi niso rodili v njegovih glavi, temveč jih je od drugih pobral, največ od znanega socialističnega Schäfflerja.

Zaradi tega naj se pa gospod Klun le ne skriva za Hebenwartovo državniško modrost, kajti, kar je pri njem solnce, pri mnogih drugih niti luna ni.

Breznačelnost „Prim. Lista“.

(Izv. dop.)

Predzadnjikrat smo povedali, zakaj prav za prav je bil ustanovljen „Pr. L.“. Skriti namen mu je: podreti dr. Gr., udušiti „Soče“, pripomoci znamenit zatemnelim zvezdam do veljave. Skratka, gospodje bi radi nekaj veljali

v javnosti, zato pa si prizadevajo, na različne načine to veljavo priboriti. Znane osebe ne morejo še pozabiti velikih porazov v prejšnjih letih; neznotno jim je, da ne uživajo onega spoštovanja pri goriskih Slovencih, kakoršno uživa naš državni poslane. Zato pa, kjer in kadar morejo, tlačijo, dušijo pri svojih ozijskih prijateljih veljavo, spoštovanje in priznanje mnogozaslužnega poslance. Vsak pojaven v tem obziru s pikrimi opazkami ali v „Slovenec“ ali pa v „Pr. L.“. oslojijo tako, da oni, ki ne čitajo „Soče“, osleparjeni vzamejo vse za golo resnico.

Pričakovali smo od „resnicoljubnega“ „Pr. L.“, da nam da odgovor na različna očitanka, in skušati omagati naše trditve. Ali zmanj. Iz dolgega članka pobral je le naslednje besede, tičeče se slov. koalirancev: „Slovenski koaliranci ne zaslužijo druzega, nego da jih ljudstvo z železni drogom zapodi iz državne zbornice“. Od katoliškega lista bi pričakovali, da vsaj nekaj pojasni kratki obseg celega članka. Tako vsaj delajo drugi listi, ki so v očeh „Pr. L.“, liberalni. Sicer pa s svojega stališča ima „Pr. L.“ prav, ker drugače bi eden ali drugi, ki ne bere „Soče“, odpadel, spoznayši britke resnice in ne povsem pošlene namene „Pr. L.“. Saj v tem obziru moč znanih gospodov, — da priznavajo resnico in začenijo na nevednost čitateljev „Pr. L.“, in pa na njih nedolžnost. Znan jim je izrek sv. pisma, „Nedolžni verjame vsaki besedi“.

Danes nam je storiti korak naprej, „Pr. L.“, in sploh vsa takozvana katoliška stranka poudarja v svojih glasilih katoliško načelo. O politiki veljaj vera, kakor v zasebnem življenju! božje in cerkvene zapovedi naj zavladajo povsod v javnem življenju. Proti temu dober katoličan ne more ugovarjati. V tem smo vsi jedini. Čudno pa je, da „Pr. L.“, to je z besedo poudarja in splošno, dočim v dejanju drugače postopa. Vsem je znano, kakšne zastopnike ljudstva smo imeli še do zadnjega časa v znani hiši na starem trgu v Gorici. Da niso bili in niso pravi zastopniki ne v verskem ne v narodnem oziru, je danes pribita resnica. Od njih nima ne vera ne narod dobička. Zato bi skoraj pričakovali od odločno katoliškega lista, kakor je „Pr. L.“, da bi bil, opira se na toli poudarjano načelo, vsaj v tej točki jednih misij z nimi. A tudi v tem smo se varali. Čisljeni čitatelji „Soče“ je se znano, kako je nekdo pri obnem zboru državca „Sloga“ označil naše goriske razmere. Z neomajljivimi razlogi je dokazal, kako znani zastopniki vse drugo bolj zastopajo, negoli koristi svojih volilcev. Od daleč je manjši isti govornik, kako služijo za „stafazo“ visokorodnemu gospodu, v česar okrilju se nasti irredenta. Nista pretekla dva meseca, pa že vidimo, da so se uresničile govornikove besede in zdaj britko občutimo, blapečevanje naših zastopnikov in bodoemo čutili se dolgo časa. Vsi listi so skoraj doslovno ponatisnili neustrasene besede, dodavši se primernih opazk. Ne vede, najbolj spodbodilo bi se katoliškim listom, zapisati par priznanih besedij o tem govoru, folkanj bolj, ker polovičarstvo obsojajo.

Kaj se. V „Slovenec“ postali so znani slopisniki kratko poročice o zborovanju z opombo, da, one besede so najbolj grele govornikom. In v „Pr. L.“ st. 20 beremo: „Po odborovem poročilu se je oglasil g. M. Kocjančič. Govoril je o edinstvi, o slogi, sicer pa pravi, da s poslanci v deželnem zboru ni zadovoljen. Treba več somišljenev dr. Gregorčičevih noter spraviti...“

„Mi smo tega mnenja: če rešujemo otroke slovenstvu, ne uničujmo, ne pehajmo v kot mož slovenskih, ker jih nimamo preveč, najmanje pa v Gorici!“ Tako pise „Pr. L.“ o znanem govoru. S to opazko je „Pr. L.“ zopet pokazal svojo nedoslednost, brez značajnosti in breznačelnosti. Vsakomu je zdaj jasno, komu in čemu služi ta list, in zakaj je ustanovljen. Komentar k gorenji opazki nam podaja v st. 18 v članku „Delati in vstreljati“. Tu beremo: „Priprečal in podpihl bo vsko dobro delo, napadal ne bo slovenskih rodoljubov, a branil je borač. Slovenci imamo malo mož in moramo biti vareni z njimi. Kdor preveč izbira, pobira. To žalostno resnico spoznavajo zdaj na Slovenskem tudi nam menj prijazni domuljublje, ker so spoznali, da radikalni listi služijo le našim narodnim nasprotnikom, ko vedno udrihajo po svojih ljudeh.“

Da list svojega zadnjega namena ne skriva, je vsem znano. Do zdaj nam ni nihče našel zasluge „rodoljubov“ ne v verskem e v narodnem oziru. „Pr. L.“ bi moral

poprij naštetih delovanje in napore „rodoljubov“, potem se le hvalo peti. L. 1899. in 1890. bivša „Stara“ pod uredništvom dr. M. ni tako pisala. Dr. Gr., urednik „Soče“, slov. profesorji — so pač tudi slovenski rodoljubi, in vendar so se načrti kovali, kako bi se jih dalo uničiti. In zdaj? Ali ne gre zoper od ust do ust v duhovskih krogih: Udušimo „Soče“, „spravimo ga iz Gorice“, potem bo moral Cr. plesati, kakor boste mi godili... Take in jeduake besede se slišijo skoraj vsak dan v gor. okolici. Kaj pa da, Gregorčič, urednik „Soče“ i. t. d., to niso rodoljubi po receptu „Pr. L.“: teh ni treba „braniti“. Kakor smo že omenili, vsi ti namenih še skrili pod gosto nabranim plščem katoliških načel. V tem nas potrdi dejstvo, da misijo znani gospodje osnovati „Katoliške družbo“, ki ne bude politično društvo.* No, da tudi ta najnovejša iznajdba ni niti družega, kakor nov poskus, prekueni dr. Gr., je celo pristasel „Pr. L.“ več kakor razumljivo. (Prazne marnje! Uredni.)

* Radovedni smo, kaj pa bo neki? Bratovščina vendar ne bo, da se bodo udje zbirali in molili rožni venec, marveč: tam bi se gospodje razgovarjali o samih takih rečeh, ki spadajo v narodno, politično in društveno življenje gorilskih Slovencev. Za vse te pa skrbě že druga društva! Ergo: „Katoliška družba“ po name, znanih gospodov ne bo niti druga nego — nova oblike za stare volkove. Ali gorilski Slovenci nimamo glav v mehu, tega naj si nikar ne domisljajo modri gospodje: pač pa smejajo pričakovati nekega lepega dne odločen „veto“, da se od take strani umislije leto za letom nove oblike, da se redi in goji razpor, razdor in sovraštvo. Uredništvo.

Domače in razne novice.

Naročnikom. — Danes dobe et. gg. naročniki veliko berita za praznike. „Soče“ ima dve prilogi, „Primorce“ za posebne naročnike tudi dve. Za to stevilko smo imeli torej dvakrat več stroškov. — Letos je imel naš list zoper smolo; vsele pravde pred laškimi porotniki je naš list toliko oskodovan, da konča tudi l. 1891. z občutnim primankljejem — za nedrajstvo, upravnitvo in razposijanje lista ne bo torej niti belita, kar je za celoten trud pač dovolj hudo, kajti urednik nima one čudodejne blagajnice, ki bi bila vedno polna, naj si jenije iz nje kolikor treba za vsakdanje potrebe.

Ali vsega tega bi ne bilo treba, ako bi vsi naročniki vršili svojo dolžnost. Umejemo, da je prav lepo, dobivati list a trditi ga je tudi plačati. V tem pogledu so naši Slovenci jako lahkovestni. — Ali odslj bomo bolj strogo pazili na red. Naročniki nam dolžujejo prav odlično sveto in vse opominjanje niti ne pomaga. Zato bomo posnemali vzglede drugih listov in vse dolžnike izročimo odvetniku, da on izberja, kar nam bće.

Z ozirom na velike stroške zdaj oti novem letu prosimo vse svoje prijatelje, da bi poslali naročnino za celo leto naprej. S tem nam bodo pomagali pokriti letosnjih primankljev.

Radodarni doneski. — Za „Slogino“ zavode je daje došlo: Č. g. M. Vales 2 gld. — Zupanstvo v Ajdovščini 10 gld. — Neimovana 2 gld. — Gosp. Ljud. Premron v G. 2 kroni. — Nekateri gospodje in gospice v Ajdovščini plačale globe za vsako nemško in laško besedo v slovenski družbi 1G. t. m. skupaj 81 kr. Tej svoti je dozvolila posiljatevca 19. kr. da bi se bolje obranila v spominu basen o jezu in lisici*. (Prav dobro! Le takó naprej, častite dame! Uredni.) — Dva in pol Nabrežince, zbrani v veseli družbi v Gorici, vsak 20., skupaj 60 kr. — V kavarni Nazionale zbrani pozni krokari, ki se niso niti bali morebitnega pretepalca, kakor oni Livčani, zbrali 2 gld. 80 kr. — Gosp. Ivan Cej, krčmar v Židovski ulici, zoper 50 kr.

Prošnje do rodoljubov. — V „Sloginih“ zavodih v Gorici je nad 500 otrok. Božje je tu in treba jih je obdariti po vzgledih drugih let. Lahoni lov otroke in manjšo ubožne starše z darovi, zato ne smemo zaostajati za drugimi leti, ko so bili otroci obdarjeni prav obilno. — Doslej jo došlo se le okoli 120 gld. v denarju. Ali le za delo 70 parov čevljev je bilo treba dati okoli 50 gld. Došlo je tudi nekaj blaga, a vsega je še veliko premalo. — Zato se obračamo do rodoljubov za pomoč: denar ali blago, vse nam pride prav, Rojaki, pomagajte nam

v težkem boju za obranilev naše ljube slovenske mladine v gorilskem mestu.

Razun zadnjih nastelih usnjarijev so se darovali usnja in podplatov naslednji gospodje: Tesi Gendencij 9 kilogr. podplatov, Scalettari Luigi, Jakil Andrej, Drufovka Anton in Šuligoj Anton. — V denarju so darovali: Dobrotnik z Bolškega 15 gld. — Koen Anton v Gor. 30 kr. — Veleč. g. Filip Rudolf, prečlan v Študentinu, 5 gld. — Č. g. M. Vales, vikar v Branci, 1 gld. — G. g. Andrej Žnidareč, vikar v Gradnem 2 gld. Dekan veleč. g. Jos. Košata 2 gld.

Za božičnico v „Pervi“ so darovali zg: Sivec Fran 1 gld., J. Pinter posestnik 2, Ant. Gigel posest. 2 gld., Marko Ziderič 50., krčmar Komavli 50 kr., krčm. Mikluž 30 kr., krčma Gerbec 50 kr.

Presrečna hvala dobrotnikom.

„Gorilski Sokol“ bo imel na praznik sv. Treh Kraljev občni zbor ob 3. pop. v društveni dvorani. Dnevní red po pravilih. K obični udeležbi vali vse brate „Sokole“

O d b o r.

Porotna sodišča. — Naši Lahi pozabljajo na vedno veljavni izrek slavnega moža: „Disoč let živice ne dela še niti tremotka pravice“. Ozn menijo, da mora biti tudi zanaprej vse takó, kakor je bilo doseglo. Kajpak, om so imeli vse, mi Slovani niti, zato bi jim bilo prav in jako ugodno, ako bi se nadalje ostalo „lepri pri starem“. — Ker je ministerstvo vendarle nekaj ukrenilo na neprestane v nebo kriče pritožbe primorskih Slovanov, da naj se slovanski porotniki ne izključujejo, ako ne znajo laškega jezika, zareci so istriški Lahi upri in kričati, kakor da se njim godi kdo ve kako grozna krvica. Laške občine posiljajo ministerstvu proteste proti novi naredbi in prednjuž se juri je tudi deželni odber istriški. Kajpak, imeli bi radi take porote, pred katerim laški uredniki niki ne pogore, a slovanski uredniki za vsako nizatirjo.

Na e. kr. pošti na kolodvorni v Gorici se bodo za božične praznike sprejemade poštne pošiljalce izjemoma takó-le: Od 18 do 23. t. m. ob 8. ure zjutraj ed dan do 7. zvečer; v nedeljo 23. pa le do poldne.

Tržne cene. — Kava Santos 144, 148, 152, sandoningo 164,java 168, cejlon 185, moka 192, — Sladkor 30. — Petrolj v solu 18*, v zaboju 575. — Slanina 52 do 60. — Maslo surovo 88, kuhanzo 92. — Moka 41. 0 gld. 12,30. M. a. gld. 11,70. St. H. 11,30. Bl. 10,70. W. 10,30. V. 9,30. VI. 8,20. VII. 6,60. Otröbi drobni 4,50, srednji 4,60, debeli 4,80. — Židna zmes 4,80. — Sol 10-10.

Petško društvo „Nabrežina“ bo imelo v nedeljo 23. t. m. ob 3. pop. svoj redni letni občni zbor.

Železnična Predel-Ture. — Zadnjih smo niznateni izvoljeni odsek poslancev, ki se bo potegoval za zgradbo te železnice. V tem pogledu je prišla kakor naščet odsekui v korist brošura iz naše tiskarne pod naslovom „Die Predel-Tauern-Bahn“. Odličen in uplavni pisatelj razpravlja v tej brošuri te načete: 1. Predel-Ture. — 2. tri načete po Baski dolini v Bohinj. — 3. načete po Idrijski dolini. — 4. Vipavská železnična. — 5. Divača - Skofja Loka - Ljubelj, vse pa s posebnim ozirom na železnicu od Sv. Lucije čez Predel. V brošuri temeljito pobija takozvane strategiske tvojaške ugovore in razpravlja veliko važnost te železnice v Trgovinskem pogledu.

Cajemo, da je ta brošura vzbudila veliko pozornost v merodajnikov krogih. Mi doslej se nismo mogli obširnejše govoriti o tej brošuri, ker nam je gradivo iz državnega zabora pobralo ves prostor. Zdaj, ko bodo počitnice, pa bomo skušali podati glavne misli iz nje. — Ktor brošura še nima, si jo lahko kupi za 30 kr. v naši tiskarni. Obseg 48 strani v veliki osmerki. Izdal jo je odsek za zgradbo predelske železnice v Boču. 500 iztisov je bilo razposlanih brezplačno. Zato naj bi prijatelji predelske železnice pokupili vsaj ostale iztise, da zguba ne bo prevelika.

V tork je bila pod vodstvom grofa Franca Coroninija poslanska deputacija — štirje tržaški, trije gorilski, dva koroška in dva solnograška poslance — pri trgovinskem ministru grofu Wurmbrandu in mu je priporočala, naj bi se čim prej gradila železnica čez Ture in nje južno nadaljevanje. Minister je povdarjal, da zmatra drugo železniško zvezo s Trstom za veliko državno potrebo, da pa se niso dognane vse studije, da je zlasti ozirati se na studije glede proge skozi

Bohinj, in da se mora na vsak način prej rešiti vprašanje o podržavljenju južne železnice.

Iz Češske pri Boleu: Znano je, da smo dobili čez Sočo med našo vasjo in Bolcem lep železen most, ki veliko stane. Most je bil sprejet med skladovne. Čudno pa je, da cesta od mostu do Bolea je ostala se vedno občinska, zato pa takó slabá, da ni mogoče voziti po nji brez nevarnosti. Naša občina je zaradi mostu takó obložena, da ne more nič storiti za cesto.¹ — Zato prosimo že več let, naj bi se ta četrt urice dolga cesta imenovala za skladovno, a vselej nam je bila prošnja odklonjena, kar jako obžalujemo. — Tudi bolška občina bi se morala potegniti za popravo te revne ceste, saj prevaža po nji drva in drugo blago, kar bi bilo Bolčanom pač v veliko korist.

Zadnje novice. — Poslanska zbornica je sprejela zakonski načrt o nedeljskem počinku. — Ogerski ministarski predsednik je bil učenec na Dunaju v avdijenci pri cesarju; podal je ostavko, ki bo najbrže sprejeta. — Krouganje ruskega carja je določeno za mesec april v Moskvi.

Iz Pazinu je došla vesela novica, da so Hrvati zmagali tudi v prvem razredu s 122 pi * 106 glasom. — Veselje nepopisno. — Slava vojlicem! Živila slovanska Istra!

Razgled po svetu.

Poljaki, to so Slovani! — Neki poljski list je predlagal, da bi se določilo, da se mora v državnem zboru govoriti le nemški. To je predlagal iz jeze proti Mlačičem, kateri večkrat govore v svojem maternem jeziku.

Državnim uradnikom se po novem letu plače nekajko povisajo.

Ogroni je cesar vendar potrdil nekatere njihovih liberalnih cerkveno-političnih zakonov. Ali vzrasle sedaj Madjarom in židom greben!

Nemški državni zbor je dobil novo krasno zbornico v Berlunu; sicer pa ima staro lice in skoro toliko strank, kakor poslancev, katerim se težko posreči, ukreniti kaj zoper novodobne odnosa, kakor cesar želi.

Glasoviti Leseps, ki je pred 25 leti vodil prekop sneške ožine v sedanjem kanalu, je na Francoskem umrl v visoki starosti.

Na Francoskem so z novo amerikansko vinorje tako zadovoljni, da upajo z njo sezonama pridelati več vina, kakor pred trtoni in. V enem samem okrožju (departement) so pridelali 10 milijonov hektolitrov amerikanskega vina.

Rusija je poslala veliko vojakov na mejo turške male Azije, ker se boji ustajev Armentov, mej katerimi so turški vojaki neusmiljeno „mesarsko“ klali.

V Evropi je okolo 77 milijonov Rusov, 13½ mil. Poljakov, 7½ mil. Čehov, 3¾ mil. Srbov in Hrvatov, 4½ mil. Bolgarov, nad 1½ mil. Slovencev. Nemcov je 60 mil., Holandcev 3½ mil. Francov — 3½ mil., Švedov 5 mil., Dancev in Norvežanov 4 mil., Angležev 35 mil.

Mej Kitajem in Japonem ni še sklenjen, predsednik zdajini, držav posreduje zanj.

Socijalisti na Nemškem so dosegli nepriskakovno velikanski uspeh proti vladni in proli samemu cesarju Viljemu II. — V nemškem državnem zboru je lepo število socijalistov poslancev. Ti so pa zadnjih, ko je predsednik zaklical „slov“ cesarju, demonstrativno obsedeli na svojih sedežih. Tačin je silno razdražil vladne in višje kroge, a višji državni pravnik je dobil nalog, naj zahteva od državnega zabora, da izroči socijaliste sodnemu preganjaju. Vsi svobodovselski in neodvisni listi so se izrekli proti zadevi državnega pravdinstva, kajti s tem bi nila rušena imuniteta (nedotakljivost) ljudskih zastopnikov v izvrševanju svojega mandata. — V soboto so razpravljali o predlogu državnega pravdinstva. Že odsek, ki je razpravjal, o njem je sklenil z 9 glasovi proti 4, da predlog drž. pravdinstva se mora odločno zavrniti. Takó se je tudi zgodilo z večino 100 glasov. — Posl. Roesen (klerikalec), dusi svetnik višjega dežel. sodišča, je ostro nastopal proti pravosodnemu ministru in dokazal, da z izročitvijo socijalistov bi bil rušen 30. člen nemške ustave, ki zagotavlja poslancem imuniteto. Klicanje „slave“ cesarju je izjava lojalnosti, a mora biti, radovoljna. — Kancler knez Hohenlohe pravi, da poslancei so nedotakljivi le za besede, ne pa za dejanja ali demonstracije. — Socijalist Singer je našteval razne prilike, ko poslanci niso klicali „slave“ cesarju, a jih nikdo ni preganjal. Najlepše bi bilo, da bi poklicali v zbornico kar orožnike. — Najhujje je govoril socialist Bendl. Ta je primerjal nemškega

cesarja rimskega Tiberiju in Kaliguli. Brezobzirno biča sedanj državni red v Nemčiji, ko nihče ne ve, ali bo jutri še veljalo to, kar je danes zakonito, sveto. — Dunajski listi soglasno pritjujejo, da je bila velika hiba visokih nemških krogov, da so hoteli zatožiti socijalist poslance zaradi razdaljenja Velicanstva. — Berl. Tagblatt pravi, da vlada je doživel težek, a dobro zasljen poraz. Strašno pa pise socij. list „Vorwärts“; pri nas v Avstriji bi ne bilo mogoče zapisati niti stotine tega, kar brez ovinkov poveti ta list.

Socijalisti so silno pridobili na ugledu, kajti dosegli so uspeh, kakoršnega niso pričakovali niti v sanjah. Nemčija se bliža težkim domaćim bojem, ki ne ostanejo brez upiva na splošno evropsko politiko.

V Italiji imajo hude dneve, ki kažejo vsemu svetu, kakò strašno je tam doli v tej deželi citrom in pomeranč — pordon: polente in pelagre — vse do naivije gospode podkupljeno in gnilo. — Ko je sla pod zlom rimsko banko, prihajaže so na dan strašne reči, da so namreč ministri in razni poslanci dobivali tamkaj denario, da so takò zakrivali slabu njeno stanje. Da bi ne bile kompromitovane razne visoke osebe in se zaprečil grozen skandal, je dal tedanji ministarski predsednik Giolitti zbrati in skrili vsa taká pisma, ki bi razkrila taká sleparstva. — Zdaj pa, ko je Giolitti sla voda v gelo, je to papirje izročil odsek poslancev, ki jih je priob. Sedanji ministarski predsednik Crisp, njegova žena in mnogi drugi državniki so dobivali velike svote brez menice ali dolžnega pisma.

Crispi je dobival denar kar v malenkostih svotah 50.000, 25.000, 20.000, 10.000 lit; enako njegova žena itd. — Da bi Crisp zbranil razpravo v zbornici, je zborovanje kar odložil na nedoločen čas, a v svojem listu proglašil ta razkritja za — laž. Ali nikdo mu ne veruje. V Italiji je vsa javnost razburjena; časopisi strašno napadajo vlado; republikanci se veselijo. — Na Dunaju in v Berlinu kislo gledajo na to — zavezni. Pride čas, ko se uresničijo naše besede, a bo morebiti prepozno! Kaj nam more koristiti taká gnila, propala zaveznička?

Boj na vsej érti. Notarska zbornica je sklenila, da notranji uradni jezik mora biti laški. Torej tudi slovenski notarji morajo imeti vse svoje knjige, zapisnike itd. pisane v laškem jeziku. Kaka pravica je to!? — Evo, rojaki dragi, kakò nam usiljujejo boj na vsej érti. Pripravimo se!

Kužne bolezni v Trstu. Minoli teden je bilo prijavljenih 32 slučajev davice (prejšnji teden bilo je le 27 slučajev), 10 slučajev skratice, 1 slučaj osepnice in 2 slučajev vročinske bolezni. Umrla je 1 oseba za skratlico, 8 oseb za davico in 1 za vročinsko boleznjico.

Dalejglej v „Primoru“ št. 26.

Ganz seld. bedruckte Foulards 75 kr. bis fl.

Anton Potatzky

v Raštelju štv. 7 v Gorici

prodajalnica drobnega
in nürnbergskega blaga

na drobo in na debelo.

Jedino
in najcenejše kupovališče.

Posebna zaloge

za kupovalec in razprodajalce na deželi,
za krošnjarje in cunjarje.

Najcenejša zaloge

čevljarskih, krojačkih, pisarskih, popo-
tovnih in kadilnih potrebščin.

Zimska obuvala.

Vozički in stoli na kolescih za otroke.

Strune za godala.

Posebnost: Semena za zelenjavo in trave.

Prosim dobro paziti na naslov:

Na sredi Raštelja štv. 7.

2 zlati
13 srebrnih
svetlin

19 častnih in
priznatih
diplom

Kwidz restitucijski fluid

C. in kr. priv. pralna voda za konje.

Cena steklenici 1 gld. 40 kr.
Ze 30 let v rabi v dvornih konjarnah, v večjih vo-
jazkih in zasebnih konjarnah, za okrepitevanje konja
pred in po večjem delu, pri zvajanjih pri otre-
janju žil itd. usposobi konja k izrednemu uspehom.

Paziti treba
na varstvo
znamko
in zahtevati iz-
ravno
Kwidz resti-
tucijski fluid.
Korneuburg bei Wien.

FRANZ J. KWIDZ,
K. u. K. österre.-ung.
Königl. rum. Hoflieferant.
Kreisapotheke
Korneuburg bei Wien.

Vozni listi in tovorni listi v Ameriko.

Kraljevski belgijski postni parobrob
„Red Stearn Linie“ iz Antverpena
direktno v

New York & Philadelfijo
koncesijonovana črta, od c. kr. avstrijske vlade
prašanja odgovarja točno: koncesijovan
zastop

„Red Star Linie“

na DUNAJU, IV Weyringergasse 17
ali pri

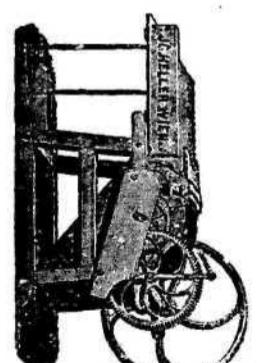
JOSIP-U STRASSERJ-U

Statbureau & commercieller Correspondent
der k. k. Staatsbahnen in Innsbruck

Izvrsten glasovir

se prodaja za 160 gld. — Pod
ugodnimi pogoji se ga tudi oddaja
na posojilo.

Natančneje pri uredništvu
„Soče“ v Gosposki ulici št. 9.

Bogato ilustrovani 192 str. obščen-
cenik v slovensko - nemškem ali
italijansko - nemškem jeziku posilja
na zahtevo brezplačno.

Razprodajalci se isčejo.

Izdajatelj in odgovorni urednik Andrej Gabšek.

Namizni raki
najizbornište plemenite vrste, vsak dan na-
ovljeni in v poštu koški franko s povzetjem

razposiljanji pod janstvom,
da pridejo živi na mesto.

110 Suppen	po 2-75 gld.
80 Mittel Tafel	3-25
60 Riesen z dehelinu	4-
kleščama	4-
40 Solo-Riesen	5-
32 Hoch-Solo-Riesen,	6-
čudovite živali,	6-

F. Schapira,

Krebse - Export in Stanislav N. 572.

Pisarna

civil. zemljemerca

Ivana vit. Gasser-ja

in zastop zavarovalnice

„Compagnia di Assicurazione“
di Milano

(ustanovljena l. 1826.) sta se preselila

v Gosposko ulico št. 4.

(bivša gostilna „pri zlatem levu“ v L. n.

Glavna zaloge:

zdravstvene znamke, vodne in živilske

znamke, živilske in živilske